

ՀԱՅԵՒՈՐ ԳՊՐԱՅՔ

ՀԱՄԱՄԱՐՈՒՄ ԵՒ ՂԱՐԱ - ԲԵՒԻՍՈՑ.

Հետեւեալ զրութիւնը անկողմնասէր ոգւով կը հրատարակեմք:

ԽՈՒՄՈՒՄԻՆ ԵՐԱՐԱՊ ԼՏԱՌՈՒՄ.

Այս ամսոյս 22ին Աղէքսանդրապօլէն անձնական գործով Թիֆլիս գնալու ժամանակն հասնելով Համամլու գիւղն, իջեանեցայ հիւրասէր մարդու մը տուն, ուր փոքր ինչ հանգստանալէն և զիս տեսութիւն եկող քանի մի պատուաւոր անձանց հետ բաւական խօսակցելէն յետոյ, տանուտիրոջ սեղանին վերայ տեսայ յանկարծ այս տարուայ Յունուար ամսոյ Արապի ամսաթերթին, և առանց վայրկեան մը կորցնելոյ վեր առի ձեռքս և սկսայ աչքէ անցունել:

Նորա մէջ բնականաբար աւելի ուշադրութիւնս դարձրեց Ս. Վ. Յ. Արտազեանցի նոյն Համամլուի զպրոցի վերայ գրած յօդուածը, որն որ թէպէտ մէկ անհասկանալի և վերացական մտքով գրուած բան մըն էր, այլ այսու ամենայնիւ կարողացայ հասկանալ, որ իբր թէ Համամլուի մէջ վեց տարէն ի վեր կայ եղբւր մէկ զպրոց, որ բացմանէն սկսեալ մինչև այն օրն խանդարեալ գրութեան մէջ է եղբւր, Հոգաբարձուաց շատութեանց և անհամաձայնութեանց պատճառաւ, և թէ այս վերջին ժամանակներն Աղէքսանդրապօլու Հոգ. Կառավարութեան անդամ Յ. Քաջանայն, իբրև նախապատճառ նոյն զպրոցին, եկած բարեկարգած և մեկ ընտիր վարժապետ է վարձած, որով և Պ. Արտազեանց քաջայոյս լինելով, որ այնուհետեւ արթուն հոգատարի ձեռքով այն ուսումնարանն հակադասաբար առաջ պիտի ելնայ, և այն առաքինի քաջանային արած բարեկարգութիւնը լուծեան տալն իւր խղճին վրայ ծանր գաղով, իւրեան սուրբ պարտաւորութիւն էլ համարած ազգային Ամսաթերթի միջոցաւ հրատարակել ի զիտութիւն Ազգին:

Այս յօդուածն կարդալէն վերջը, սկսայ յանդիմանել մօտս նստող մարդիկն իւրեանց զպրոցի այնքան ժամանակեայ խանդարման պատճառաւ

ևն. բայց խօսքս ղեռնս չը վերջացրած՝ ամենքն միասին զարմանալով ասացին՝ սուտ են զրկել այդ տեղ. և նոցա մէջէն մէկը, որ գրագէտ էր և հոգաբարձու իսկ նոյն զպրոցին, պատմեց, որ այն ուսումնարանն Արապիկիսոյ և Ջալալօղլու զպրոցների հետ միասին հիմնուած են 1852 թուականին Մեծապատիւ Գէորգ և Միքայէլ Խանաղեանց եղբարց ձեռքով, Համամլու՝ օժանդակութեամբ Մկրտիչ Ա. Քաջանային Տէր Կարապետեանց և մասնակցութեամբ ոմանց ժողովրդականաց, Արապիկիսոյ՝ օժանդակութեամբ Կարապետ Քաջանայի Տէր Գրիգորեանց նոյնպէս մասնակցութեամբ ժողովրդականաց ոմանց, իսկ Ջալալօղլուն չը գիտեմ ինչպէս Պատմեց նոյնպէս, որ այն ուսումնարանն մինչև 1869 թուականը կառավարած է Պ. Միքայէլ Խանաղեանն օգնականութեամբ Մկրտիչ Ա. Քաջանային՝ լաւ բարեկարգութեամբ, իսկ 1869 թուականէն սկսեալ նոյն հիմնադիրն իւր առաջադրութեանն և Վեհափառ Կաթողիկոսին Կոնդակով հաստատութեանն համեմատ կը կառավարէ օգնութեամբն վեց հոգաբարձուաց, որոց երկուսն քաջանայք և չորսն աշխարհականք են, և թէ այս ուսումնարանաց հաստատութեանց և բարեկարգ կառավարութեանց համար Պ. Հիմնադիրն արժանացած է ուշադրութեան Բարձրագոյն Իշխանութեան և օրհնութեան Կոնդակաց հանդուցեալ Ներսէս և Մատթէոս Կաթողիկոսաց՝ և ի վերջնումն Նորին Վեհափառութեան Տեառն Գէորգոյ Գի. և անցեալ Օգոստոս ամսոյն Նորին Կայսերական Մեծութիւնն Փոխարքայն Կոկկասու Ջալալօղլու զպրոցն այցելութեան գնացած ժամանակը Երեւանու Վսեմապատիւ Նահանգապետին (Գուրեր-նատօր) առաջադրութեամբն այս ուսումնարանաց համար ևս անձամբ շնորհակալութիւն է մատուցեր Պ. Խանաղեանցին Ուրեմն, ասաց Պ. Հոգաբարձուն, այսքանէն կարող էք հաւաստի լինել Պ. Արտազեանի վայրարանութեանն. միայն այս ևս չնկր կարող ուրանալ՝ ասաց, որ այս վերջին վարժապետի (որ այդ յօդուածի գրողն է) ընտրութեան մէջ սղալուած ենք եղել:

Այժմ գանք Բարեկ. Յովսէփի Քաջանային արած բարեկարգութեան վերայ խօսելու, որ բաւական

